

KRITISKE ANALYSER

Af Henrik Herløv Lund, økonom og velfærdsgransker - cand. scient. adm.

www.henrikherloevlund.dk

herloevlund@mail.dk

Notat, udarbejdet 17.12.17, rev. 19.12.17

FINANSLOV FOR 2018 er en sparefinanslov, der vil forringe velfærden og øge uligheden.

Resume:

- Såvel regeringen som DF har søgt at sælge finansloven til offentligheden som ”et markant løft i velfærden”.
- Det er imidlertid ikke korrekt. Det må anerkendes, at der i finansloven ER tilført flere midler til sundhed og ældrepleje samt til SKAT. Men til gengæld gennemføres en række maskerede topskattelettelser, der stjæler ressourcer fra velfærden og øger uligheden, ligesom velfærden også forringes af besparelser på uddannelse og på DSB.
- Samlet er der på finansloven i 2018 budgetteret med en reel realvækst i det offentlige forbrug til egentlig velfærd på +0,6 pct., hvilket knap og nap dækker behovet for tilførsel af flere ressourcer som følge af, at der bliver flere ældre på pension og hvilket på ingen måde dækker behovet for, at velfærden tilføres flere ressourcer i takt med velstandsudviklingen, hvilket ellers er forudsætningen for, at der bliver råd til ny medicin, nye behandlingsformer og nye former for service.
- Hertil kommer, at regering og finansministerium i prognosen for realvæksten i det offentlige forbrug i 2018 opererer med, at kommunerne i 2018 fuldt ud vil udnytte den i økonomiaftalen indeholdte ramme, hvilket de imidlertid siden 2011 konsekvent IKKE har gjort, idet kommunerne tværtimod - på grund af regeringens sanktionssystem - i årsregnskaberne har udvist merbesparelser på gennemsnitligt 2½ til 3½ mia. kr. svarende til en reduktion i realvæksten i det offentlige forbrug til velfærd på - 0,4 pct.
- Når dette efter al sandsynlighed gentager sig ved udløbet af 2018 må det derfor forventes, at den prognosticerede realvækst på +0,6 på grund af merbesparelserne i kommunerne vil være reduceret til EN EKSTREM LAVVÆKST i det offentlige forbrug til egentlig velfærd (ekskl. forsvarsudgifter) på kun +0,2 pct. Finansloven for 2018 er således samlet set en sparefinanslov, der på sigt vil udhule velfærden yderligere.

INDHOLDSFORTEGNELSE:

INDHOLDSFORTEGNELSE:.....	2
INDLEDNING.	3
1. Hovedlinjer i VLAK's med DF aftalte finanslov for 2018.....	4
2. Enkeltelementer i finansloven for 2018, som trækker i retning af bedre velfærd: Flere midler til sundhed, ældrepleje og skattevæsen.	5
2.1. Flere penge til sundhed og ældrepleje.	6
2.2. Flere penge til skattevæsenet.	7
2.3. Flere penge til U - lands bistand og nærområder.....	8
3. Enkeltelementer i finansloven for 2018, som trækker i retning af ringere velfærd: Maskerede topskattelettelser, besparelser på uddannelse og DSB mm.	9
3.1. Maskerede topskattelettelser 2017 – 2021 for 4 mia. kr.....	9
3.2. Fortsatte og nye uddannelsesbesparelser.	9
3.3. Besparelse på DSB.	11
3.4. Utilstrækkelige midler til SKAT og til Ulands bistand.	11
3.5. Øget privatisering i sundhedssektoren og ældreplejen.	12
4. Finanslovens samlede effekt for det offentlige forbrug og velfærden som helhed.....	13
4.1. Finanslovens effekt på det samlede offentlige forbrug.....	13
4.2. Finansloven udhuler generelt velfærden.....	16
4.3. Det bliver i kommunerne forringelsen af velfærden kommer til at mærkes.....	18
4.4. MEN: Det offentlige regnskab vil pga. kommunale merbesparelser ende på en lavere realvækst.	20
AFSLUTNING: Sammenfatning og konklusion.	22
Finansloven er IKKE et markant løft af velfærden.	22
DF langt fra garant mod topskattelettelser og for velfærden.	23

INDLEDNING.

8. december 2017 indgik VLAK – regeringen og DF en finanslovsaftale for 2018.

Ifølge finansminister Kristian Jensen ¹ og DF's Rene Christensen ² er der med finanslovsaftalen tale om "...et markant løft for danskernes velfærd".

Med denne analyse vil vi søge at belyse spørgsmålet om, hvorvidt regeringen med finansloven samlet set giver det angivne markante løft til velfærden og dernæst, hvorvidt Dansk Folkeparti i finanslovsaftalen har opnået indrømmelser i retning af et sådant løft?

Opbygningen af analysen er følgende:

I afsnit 1 først for hovedlinjerne i VLAK - regeringens med DF aftalte finanslov for 2018.

Dernæst analyseres og vurderes, hvilke enkeltelementer i finansloven og aftalen om den, der trækker i retning af bedre velfærd?

Og tilsvarende analyseres og vurderes i afsnit 3, hvilke enkeltelementer i finansloven og i aftalen om den, som trækker i retning af ringere velfærd.

Endelig analyseres og vurderes i afsnit 4 finanslovens og finanslovsaftalens samlede effekt for det offentlige forbrug og velfærden som helhed.

Sidst, men ikke mindst rundes af og konkluderes i afslutningen på det overordnede spørgsmål om, hvordan det står til med velfærden efter VLAK – regeringens finanslovsforslag og aftalen med DF om finansloven for 2018?

1) Jf. Finansministeriet: Finansloven for 2018: Mere tryghed, velfærd og infrastruktur. Pressemeddelelse, 08.12.17.

<https://www.fm.dk/nyheder/pressemeddelelser/2017/12/finansloven-for-2018-mere-tryghed-velfaerd-og-infrastruktur>

2) Jf. Steen A. Jørgensen og Mie Louise Raatz: Dansk Folkeparti og regeringen indgår finanslovsaftale. Jyllandsposten, 08.12.17.

<https://jyllands-posten.dk/politik/ECE10097915/aftale-paa-plads-regeringen-og-dansk-folkeparti-enige-om-naeste-aars-finanslov/>

1. Hovedlinjer i VLAK's med DF aftalte finanslov for 2018.

Hovedelementerne i finansloven for 2018 er efter den indgående finanslovsaftale ³

- **SUNDHED:** Her afsættes fra 2018 til 2021 cirka to milliarder ⁴, der blandt andet skal bruges til udspil om det nære og sammenhængende sundhedsvæsen (ca. 200 mio. kr. om året fra 2018 til 2021) samt på frit valg af genoptræning (ca. 50 mio. kr om året fra 2018 og frem) ⁵.
- **ÆLDREPLEJE:** Finansloven indeholder cirka 2,7 milliarder kroner om året til ældreområdet, herunder til bedre bemanning i hjemmeplejen og på plejehjem (ca. 500 mio. kr. om året fra 2018 og frem) ⁶, friere valg af rehabiliteringsforløb og af madordning for ældre (ca. 25 mio. kr om året) ⁷ samt 240 millioner til 'vågekoner' på plejehjem, så ingen dør alene. Langt størstedelen af penge går til flere varme hænder i ældreplejen.
- **SKATTEVÆSENET:** Der afsættes cirka 5,5 milliarder til en styrkelse af skattevæsenet. De penge kommer ud over de 6,7 milliarder fra Finansloven 2017.
- **SKAT:** Der gennemføres skattelettelser for mere end 4 mia. kr. fra 2018 til 2021, heraf 550 mio. kr i 2018, ca. 500 mio. kr. i 2019 og ca. 1 mia. kr. stigende 1,2 mia. kr. årligt fra 2020 til 2025. Dette omfatter, at udligningsskatten på store indtægter fra pensionsopsparing fjernes (provenutab ca. 100 mio. kr i 2018 og 50 mio. kr. i 2019 ⁸) og Boligjobordningen gøres permanent (Det koster 445 millioner om året) samt idet skatten på fri telefon fjernes (koster i årligt gennemsnit fra 2020 til 2025 ca. 620 mio. kr).
- **UDLÆNDINGE:** Parterne vil styrke indsatsen i nærområder og afsætter 2,5 milliarder hertil. Kontrol med grænser og udlændige styrkes med fokus på hjemsendelse.

³) Jf. VLAK – regeringen og DF: Aftale om finansloven for 2018, s. 1 – 3.
<https://www.regeringen.dk/nyheder/aftale-om-finansloven-for-2018/>

⁴) Jf. finanslovsaftalen, s. 4.

⁵) Jf. finanslovsaftalen, s. 6.

⁶) Jf. finanslovsaftalen, s. 9.

⁷) Jf. finanslovsaftalen, s. 12.

⁸) Jf svar fra skatteministeren på spm. 151 fra Jesper Petersen (S), 15.01.16
<http://www.ft.dk/samling/20151/almdel/SAU/spm/151/svar/1292053/1588534/index.htm>

- **SIKKERHED:** Politiets operative kapacitet skal styrkes med ca. 1,3 mia. kr i perioden 2018 – 2021, herunder med 240 mio. kr. i 2018 stigende til ca. 350 mio. kr. i 2021. ⁹ Bl.a. skal optages yderligere 300 politistuderende i 2018 og 2019. Samtidig skal straffen for grov vold og indbrud hæves. Det følges af en styrket indsats mod bande- og ungdomskriminalitet.
- **UDDANNELSE:** Ifølge finanslovsaftalen får erhvervsuddannelserne får 170 millioner til at hæve kvaliteten. Tilskuddet til fire grundskoler øges fra 50 til 75 pct.

Herudover består finanslovsaftalen af en lang række mindre, konkrete nye initiativer. ¹⁰

Ikke mindst består aftalen af ganske meget tekst om udlændinge uden, at der dog er knyttet særligt store bevillinger hertil. ¹¹

2. Enkeltelementer i finansloven for 2018, som trækker i retning af bedre velfærd: Flere midler til sundhed, ældrepleje og skattevæsen.

Det må betegnes som i sig selv positivt for velfærden, at der i finansloven for 2018 tilføres flere midler til ældrepleje og sundhed samt til skattevæsenet.

Samtidig må det dog påpeges, at træerne på ingen måde vokser ind i himlen hverken med regeringens finanslovsforslag eller med de yderligere initiativer og bevillinger, som DF har opnået i finanslovsaftalen.

Ved at anføre tidligere bevillinger og sammenregne bevillinger, der reelt er fordelt over perioden 2018 til 2021, til et beløb fremstår det, som om der er bevilget langt flere ekstra penge end der reelt er tale om i 2018.

Ud af de samlede bevilgede beløb for perioden 2018 til 2021 er således under en tredjedel gældende for året 2018.

⁹) Jf. finanslovsaftalen, s. 23.

¹⁰) Jf. oven anførte finanslovsaftale, s. 1- 3.

¹¹) Jf. Abrahamsen, Sebastian: Udlændinge overskygger alt andet i finanslovsaftalen. Information, 15.12.17.

https://www.information.dk/indland/2017/12/udlaendinge-overskygger-andet-finanslovsaftalen-paa-budgettet?lst_frnt

Endvidere opregnes i finanslovsaftalen rub og stub, uanset om der var tale om allerede i regeringens finanslovsforslag indeholdte initiativer, hvorved DF krediteres for også disse, mens regeringen omvendt også kan bryste sig af merbevillinger, opnået af DF.

2.1. Flere penge til sundhed og ældrepleje.

Det må anerkendes som i sig selv positivt, at der på finansloven for 2018 bevilges flere penge til sundhed og ældrepleje.

I regeringens finanslovsforslag opereredes med +2,6 mia. kr mere til velfærd ¹² i 2018 - 2021, hvoraf imidlertid kun 0,5 mia. kr. var nye penge, idet +1,3 mia. kr. i 2018 handlede om midler til regioner og kommuner fra økonomiaftalerne for 2018 og + 0,8 mia. kr. i 2018 handlede om midler i satspuljen. ¹³

I finanslovsaftalen bevilges samlet til sundhed og ældrepleje 4,7 mia, kr. for perioden 2018 - 2019.

Tabel: Regeringens velfærdsinitiativer i FFL 18. ¹⁴

Mia. kr.	2018
Velfærdsreserve	0,5
Aftalerne med kommunerne og regionerne	1,3
Socialt udsatte grupper (satspulje)	0,8
I alt	2,6

Det må således anerkendes, at DFF med finanslovsaftalen har fået udvidet midlerne til sundhed og navnlig til ældrepleje med yderligere omkring 2 mia. kr. for perioden 2018 til 2021.

Men navnlig for midlerne på sundhedsområdet gælder at de ekstra penge er øremærket til bestemte opgaver og IKKE går til daglig drift og bedre bemanning på hospitalerne. ¹⁵

¹²⁾ Jf. Finansministeriet: Powerpoints til regeringens finanslovsforslag for 2018, s.10.
<https://www.fm.dk/temaer/ffl18/se-praesentationen-af-finansloven>

¹³⁾Jf. Båstrup, Lisbet: Forslag til finanslov fuldender skæve udspil. FTF, 01.09.17.
<https://www.ftf.dk/oekonomi/artikel/forslag-til-finanslov-fuldender-skaeve-udspil/>

¹⁴⁾ Kilde: Regeringen: Et trygt og sammenhængende samfund – finanslovsforslaget for 2018, s. 13.
<https://www.fm.dk/publikationer/2017/et-trygt-og-sammenhaengende-danmark>

Det må derimod anerkendes, at 500 mio. kr af de ekstra midler til ældrepleje skal bruges til bedre bemanning i hjemmeplejen og på plejehjem, plejecentre og friplejehjem.¹⁶

MEN: Det skal bemærkes, at dette er en hensigtserklæring fra finanslovsparterne, som imidlertid ikke forhindrer kommunerne i at bruge de over bloktilskuddet tildelte midler til at dække huller i budgettet på grund af besparelser jf. længere fremme. Kommunerne skal godt nok indsende redegørelser til Indenrigsministeriet om, hvorledes pengene bruges, men der er ikke knyttet sanktioner hertil, HVIS pengene alligevel ikke bruges på bemanning.¹⁷

2.2. Flere penge til skattevæsenet.

Det må også anerkendes som i sig selv godt for velfærden, at der på finansloven for 2018 tilføres ekstra midler til skattevæsenet. Skattevæsenet er godt i sig selv vel ikke at betragte som en del af velfærdsservice, men et velfungerende skattevæsen er ikke desto mindre en afgørende forudsætning for, at velfærden kan finansieres.

MEN: Også for de ekstra midler til skattevæsenets vedkommende præsenteres forbedringerne i finanslovsforslag og finanslovsaftalen som mere omfattende end, hvad der i virkeligheden er gældende. Finanslovsaftalen fremhæver, at regeringen og DF de seneste to år samlet har afsat mere end 10 mia. kr. til genopbygning af skattevæsenet frem mod 2021.

Heraf blev imidlertid de første 5 mia. kr. afsat allerede i 2017 af en bred kreds af folketingets partier (ikke bare af VLAK og DF) i forbindelse med planen ”Et nyt skattevæsen”.

Udvidelsen på finansloven for 2018 udgør således 5,5 mia. kr., men de er fordelt over hele perioden fra 2018 til 2021 med ca. 450 mio. kr. i 2018, 1,15 mia. kr. i 2019, ca. 1,5 mia. kr. i 2020 og ca. 2 mia. kr. i 2021.

Hele denne udvidelse var indeholdt i regeringens finanslovsforslag.

¹⁵⁾ Jf. Rose, Ulla: Finansloven betyder mindre fællesskab og øget ulighed. Arbejderen 17.12.17. <http://www.arbejderen.dk/indland/finansloven-betyder-mindre-f%C3%A6llesskab-og-%C3%B8get-ulighed>

¹⁶⁾ Jf. finanslovsaftalen, s. 9.

¹⁷⁾ Jf. finansloven, s. 10.

Figur: Regeringens forslag i FFL18 til ekstra midler til SKAT. ¹⁸

Mio. kr., 2018-pl	2018	2019	2020	2021
Styrkelse af skattevæsenet	438	1.154	1.445	2.017
En stærkere skattekontrol og styrket vejledning	100	100	100	100
Samlet merbevilling	538	1.254	1.545	2.117

DF har således reelt ikke tilført noget yderligere til SKAT i finanslovsaftalen.

2.3. Flere penge til U - lands bistand og nærområder.

Selvom det vel strengt taget heller ikke hører med til kernevelfærden, bør det retfærdigvis nævnes, at Danmarks U – lands bistand med finansloven for 2018 fastholdes på 0,7 pct. af BNI ¹⁹, hvilket svarer til +0,6 mia. kr. mere til udviklingsbistand end i 2017.

Uden for den egentlige velfærd kan også fremhæves som noget positivt i finansloven for 2018, at der heri afsættes 2.5 mia. kr. i 2018 til humanitære indsatser i nærområderne. ²⁰

Begge dele var indeholdt i regeringens finanslovsforslag. ²¹

¹⁸) Jf. regeringens pjece om FFL18, s. 25.

¹⁹) Jf. finanslovsaftalen, s. 20.

²⁰) Jf. ovennævnte aftale, s. 19.

²¹) Jf. finanslovsjecen, s. 30.

3. Enkeltelementer i finansloven for 2018, som trækker i retning af ringere velfærd: Maskerede topskattelettelser, besparelser på uddannelse og DSB mm.

Der er imidlertid nok så meget en række initiativer og enkeltelementer i finansloven for 2018, som i sig selv trækker i retning af ringere velfærd.

3.1. Maskerede topskattelettelser 2017 – 2021 for 4 mia. kr.

Decideret skidt for velfærden er på finansloven for 2018 for det første, at der samtidig med flere midler til velfærd på den anden side også gives maskerede topskattelettelser med de sammenlagt mere en 4 mia. kr. i skattelettelser fra 2018 til 2021, som er med i finansloven for 2018.

Det er penge som kunne have været brugt på velfærd og øget lighed, men som nu går fra velfærden og øger uligheden.

Alle disse skattelettelser var allerede indeholdt i regeringens finanslovsforslag, men med finanslovsaftalen godkendt af DF på trods af DF's tidligere kategoriske afvisning af, at man ville være med til topskattelettelser, hvad enten de var direkte eller indirekte.

Udligningsskatten er en skat på meget store pensionsudbetalinger, altså på meget rige pensionister, håndværkerfradraget er udvidet med fradrag for service og er dermed i højere grad blevet en ordning for velstillede og også fjernelsen af skatten på fri telefon kommer primært de højere indkomster til gode.

3.2. Fortsatte og nye uddannelsesbesparelser.

Decideret skidt i finansloven for 2018 er for det andet måden, hvorpå den er finansieret. Godt nok tilfører man ekstra penge til velfærd, men samtidig forringes velfærden på andre områder.

En række midler er angiveligt hentet fra reserver. Finansieringen af finanslovsaftalen består – udover finansieringen af regeringens forslag til finanslov udmøntning af en række reserver ²², herunder en forhandlingsreserve på 2½ mia., som især var afsat til øget sikkerhed. ²³

²²) Oven anførte aftale, s. 46

Men bag reserveerne bl.a. ligger og som finansieringskilde i det hele taget ligger en række socialt skæve og velfærdsmæssigt negative besparelser. Uddannelse er ligesom sundhed og ældrepleje et vigtigt velfærdsområde, men besparelser på uddannelse betaler en væsentlig del af regeringens og DF' s velfærdsforbedringer OG skattelettelser.

Det skyldes, at regeringens årlige 2 procent besparelser fra 2016 til og med 2020 på ungdomsuddannelser og videregående uddannelser videreføres. Disse vil i 2020 være nået til et samlet årligt niveau på – 3,4 mia. kr.

Tabel: Besparelser på uddannelsesområdet 2016 – 2020. ²⁴

	2016	2017	2018	2019	2020	Akkumuleret
Samlede uddannelsesbesparelser	-0,5	-1,5	-2,3	-2,9	-3,4	-10,6

Men med finansloven for 2018 videreføres omprioriteringsbidraget på årligt 2 pct. for uddannelsesinstitutioner også i 2021.

Hermed vokser de årlige besparelser på ungdomsuddannelser og videregående uddannelser fra 3,5 mia. kr. i 2020 ²⁵ til et årligt niveau på i alt 4,2 mia. kr. i 2021 dvs. en yderligere stigning i besparelsesniveaueet på - 0,7 mia. kr.

Herudover gennemføres på finansloven for 2018 også en række nye uddannelsesbesparelser. Herunder hører paradoksalt nok Erhvervsskolerne, som angiveligt tilføres 170 mio. kr, men som samtidig skal spare 270 mio. kr = en nedskæring på yderligere 100 mio. kr. ²⁶

²³⁾ Jf. VLAK – regeringen: Finanslovsforslag for 2018, s. 34 og 37 – 39.

<https://www.fm.dk/nyheder/pressemeddelelser/2017/08/finanslovsforslag-et-trygt-og-sammenhaengende-danmark>

²⁴⁾ Jf. Pihl, Mie Dalskov: Regeringen sparer milliarder på uddannelse. AE – rådet, 19.11.16.

https://www.ae.dk/sites/www.ae.dk/files/dokumenter/analyse/ae_regeringen-sparer-milliarder-paa-uddannelse.pdf

²⁵⁾ Jf. Pihl, Mie Dalskov: Oven anførte analyse.

²⁶⁾ Jf. Abrahamsen, Sebastian: Erhvervsskoler kritiserer finansministerens regnestykke. Information 12.12.17.

<https://www.information.dk/indland/2017/12/erhvervsskoler-kritiserer-finansministerens-regnestykke>

Der er tale om væsentlige velfærdsforringelser, som alle var indeholdt i regeringens finanslovsforslag. Men det er bemærkelsesværdigt, at DF på trods af erklæringer om at ville sikre velfærden IKKE har forhindret disse besparelser.

3.3. Besparelse på DSB.

Også den kollektive trafik må anses for en del af velfærden og derfor er det også negativt for denne, at finansloven for 2018 reducerer kontraktbetalingen til DSB med i alt 2 mia. kr. fra 2018 til 2021.

Tabel: Regeringens besparelser på DSB i FFL18.²⁷

	2018	2019	2020	2021
Mio. kr. 2018-pl				
Reduktion	207	415	622	829
Samlet kontraktbetaling	3.800	3.591	3.384	3.148

Og det er endvidere kritisabelt at den kollektive trafik således skal være med til at betale for skattelettelser til de meste velstillede.

3.4. Utilstrækkelige midler til SKAT og til Ulands bistand.

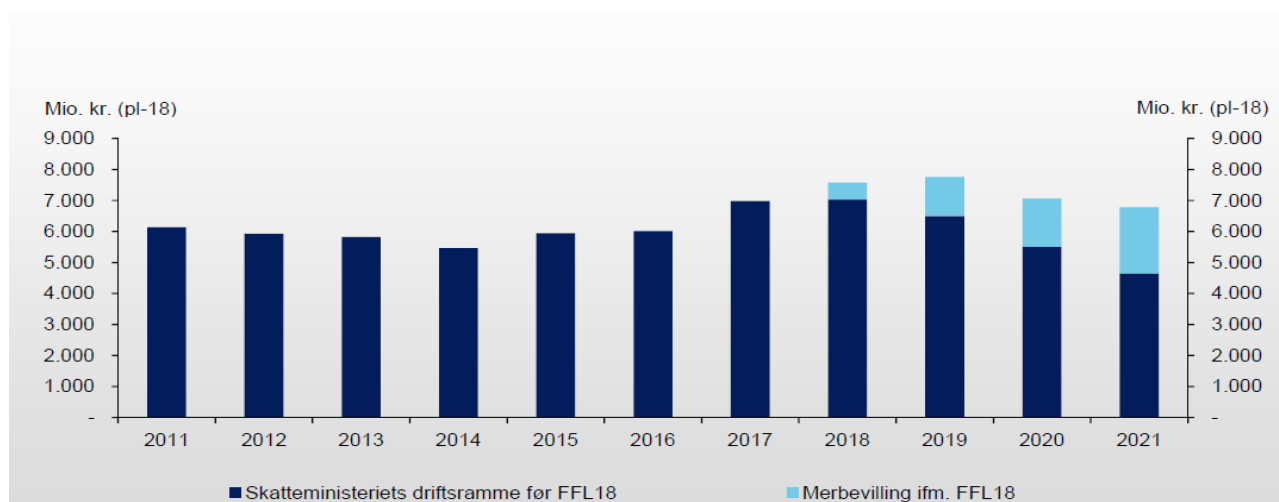
Endelig kan det jo være meget godt, at regeringen nu giver flere penge til skattevæsenet. Men det må ikke glemmes, at det var de samme borgerlige partier (minus LA) bag merbevillingerne i finanslovsaftalen, som i sin tid i 2005 gennemførte den lemlæstende spareplan for SKAT, som er årsagen til alle skatteskandalerne.²⁸

OG: Selvom man nu giver flere penge til SKAT, så har man stadig ikke genoprettet nedskæringerne fra 2018 til 2021.

²⁷) Jf. regeringens pjece om FFL18, s. 38.

²⁸) Jf. Lund, Henrik Herløv: Sparepolitik og NPM har ødelagt SKAT. Juni 2017.
<http://www.henrikherloevlund.dk/artikler/Skatomorganisering.pdf>

Figur: Skatteministeriets driftsramme 2011 – 2021 før og efter FL18. ²⁹

Samme betragtning kan gøres gældende for ulandsbistanden. Vel øges bistanden i kroner og øre, men procentandelen på 0,7 pct. af BNI er en kraftig nedsættelse fra de i 2015 gældende 0,85 pct.

Det er kritisabelt at regeringen og DF således lader verdens fattigste deltage i finansieringen af skattelettelser til de mest velstillede danskere.

3.5. Øget privatisering i sundhedssektoren og ældreplejen.

Endelig må det også fremhæves som negativt for den offentligt leverede velfærd, at der med de ekstra penge i sundhedsvæsenet og i ældreplejen også følger krav med om øget privatisering, idet private firmaer skal ind på en række områder ved, at der fremover skal indføres frit valg i forhold til genoptræning ³⁰, rehabiliteringsforløb for ældre samt udvidelse af frit valg inden for madservice. ³¹

Det betyder, at et stigende antal velfærdstilbud underlægges privat overskudsjagt.

²⁹) Finansministeriet: Powerpoints til finansministerens fremlæggelse af FFL18, s. 16.

³⁰) Jf finanslovsaftalen. S. 6.

³¹) Jf. finanslovsaftalen, s. 12.

4. Finanslovens samlede effekt for det offentlige forbrug og velfærden som helhed.

Som fremgået må det anerkendes, at der er enkelte elementer i finansloven for 2018 som peger i retning af bedre velfærd, men også en række enkeltelementer, som trækker i den modsatte retning.

Men har finansloven for 2018 så betydet ”et markant løft i velfærden” samlet set?

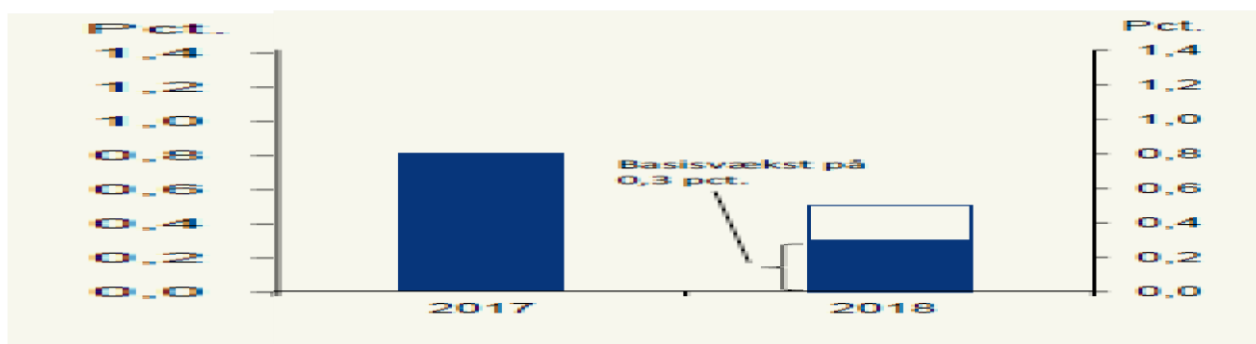
En sådan helhedsbetragtning vil vi forsøge i det følgende.

4.1. Finanslovens effekt på det samlede offentlige forbrug.

Lad os først se på, hvilken realvækst i det offentlige forbrug, som regeringen har budgetteret med i finanslovsforslaget.

VLAK – regeringen opgjorde i sit finanslovsforslag den samlede realvækst i det offentlige forbrug heraf til at være 0,5 pct., men sådan at forså, at der for selve velfærdens vedkommende var opgjort en ”basisrealvækst” på +0,3 pct., hvortil kom en yderligere realvækst på +0,2 pct. til et løft af forsvar og sikkerhed.³²

Figur: Realvækst i offentligt forbrug.³³

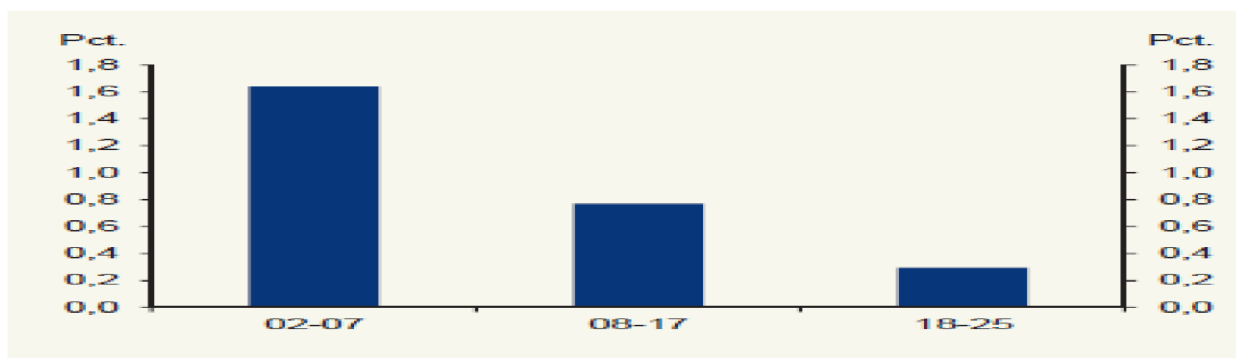
32) Jf. regeringens finanslovspjece, s. 8.

33) Jf. Finansministeriet: Økonomisk Redegørelse august 2017, figur 4.7, side 126.

<https://www.regeringen.dk/nyheder/%C3%B8konomiskredegørelse-august-2017/>

Det er en halvering af den gennemsnitlige årlige realvækst i det offentlige forbrug i forhold til i perioden 2008 til 2017 og under 20 pct. af den årlige gennemsnitlige realvækst i perioden 2002 – 2007.

Figur: Gennemsnitlig realvækst i det offentlige forbrug 2002 – 2025.³⁴

Regeringen og Finansministeriet har netop³⁵ offentliggjort den realvækst i det offentlige forbrug, som finansloven for 2018 vurderes at munde ud i efter finanslovsaftalen. Heri er skønnet for realvæksten i det offentlige forbrug i 2017 nedjusteret med -0,3 procentpoint ”på grund af lavere skønnede udgifter til det offentlige forbrug i 2017”³⁶. Hvilket nærmere bestemt handler om at man nu ultimo 2017 i finansministeriet indrømmer (hvad man jo længe har vidst), at kommunerne også i 2017 (som i alle forudgående år siden 2011) har igen har underforbrugt/merbesparet for mange milliarder kroner.³⁷

Som konsekvens bliver realvækstprocent i det offentlige forbrug for 2018 modsvarende opjusteret med +0,5 procentpoint til 1,0 pct.

34) Regeringens 2025 plan, s. 46.

35) Økonomi – og Indenrigsministeriet: Økonomisk redegørelse dec. 2017, s. 148 -150.
<http://www.oim.dk/media/18882/oekonomisk-redegoerelse-december-2017-web.pdf>

36) Jf. oven anførte redegørelse, s. 149.

37) Jf. Løvgren, Mette: Økonomisk redegørelse er reelt en spareplan for den offentlige sektor. FTF, 18.12.17.
<https://www.ftf.dk/oekonomi/artikel/finanslov-afmonterer-ikke-demografisk-bombe/>

Tabel: Skøn for det offentlige forbrug 2017 – 2019.

	2016	2017	2018	2019
Realvækst, pct.				
Augustvurdering	0,2	0,8	0,5	-
Decembervurdering	0,2	0,5	1,0	0,3
- Ændring ift. august, pct.-point	0,0	-0,3	0,5	-
Mia. kr., årets priser				
Augustvurdering	525,5	538,3	552,2	-
Decembervurdering	524,8	536,3	552,4	565,6
- Ændring ift. august	-0,7	-2,0	0,2	-

Anm.: Realvæksten er opgjort ved inputmetoden. Det forudsættes ved skøn for realvæksten i det offentlige forbrug fra 2017 og frem, at der ikke er nogen forskel på opgørelsen ifølge outputmetoden i nationalregnskabet og inputmetoden.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

MEN: Størstedelen (+0,4 procentpoint) af opjusteringen er alene en beregningsmæssig konsekvens af, at det offentlige forbrug i 2017 herigennem bliver lavere end tidligere skønnet, hvorved stigningsprocenten i realvæksten i det offentlige forbrug i 2018 rent teknisk stiger, idet den jo beregnes ud fra det lavere offentlige forbrug i 2017 (nævneren i regnestykket bliver mindre).³⁸

Kun 0,1 procent af opjusteringen skyldes finanslovsaftalen for 2018. Det må således hermed anerkendes, hvad vi også kunne se ved gennemgangen af finansloven og finanslovsaftalen, at det ER lykkedes DF at øge finanslovsbevillingerne for 2018 noget, nærmere bestemt med omkring ¾ milliard.³⁹, navnlig til ældre, sundhed, udlændinge og politi.

Det betyder, at den reelle vækst (ekskl. ovennævnte beregningsmæssige stigning) i det offentligt forbrug i 2018 i den endelige finanslov efter finanslovsaftalen samlet bliver 0,6 pct. (= den tidligere prognose på 0,5 pct. + 0,1 procentpoint af opjusteringen, jf. ovenfor).

Hertil vil formentlig komme en forventet yderligere realvækst i det offentlige forbrug i 2018, som vil skyldes det kommende forsvarsforlig.

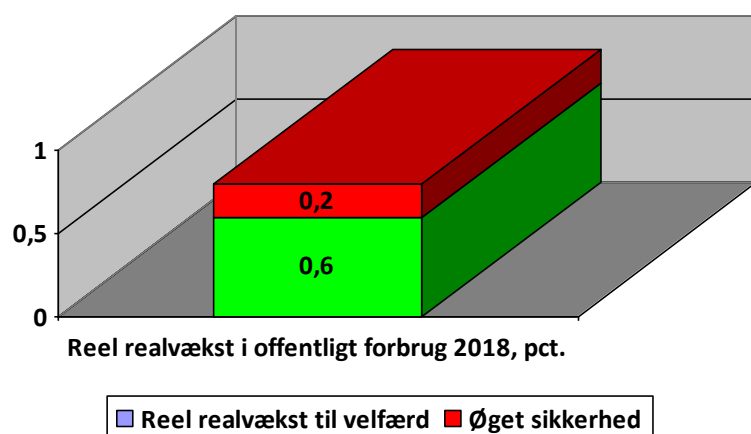
³⁸) Jf. Løvgren, Mette: Oven anførte artikel, s. 1.

³⁹) jf. Økonomisk redegørelse, s. 148.

Forsvarsforliget er endnu ikke indgået, men er af regeringen – som fremgået – skønnet til at svare til en realvækst i det offentlige forbrug på 0,2 pct. Herved bliver den reelle realvækst i det offentlige forbrug fra velfærd og fra forsvarsforlig formentlig i 2018 i alt på omkring 0,8 (=0,6+ 0,2) pct.⁴⁰

Men den reelle realvækst i det offentlige forbrug til velfærd i 2018 er således kun +0,6 pct.

Reel realvækst (ekskl. beregningsmæssig opjustering) i det offentlige forbrug som følge af den aftalte finanslov for 2018 + forsvarsforlig.⁴¹

4.2. Finansloven udhuler generelt velfærd.

Selvom dette er en højere realvækst i det offentlige forbrug end oprindeligt budgetteret af VLAK – regeringen, vil det ikke være tilstrækkeligt til at opretholde velfærdens standard.

Den reelle realvækst i det offentlige forbrug til velfærd vil som anført kun være +0,6 pct. i 2018.

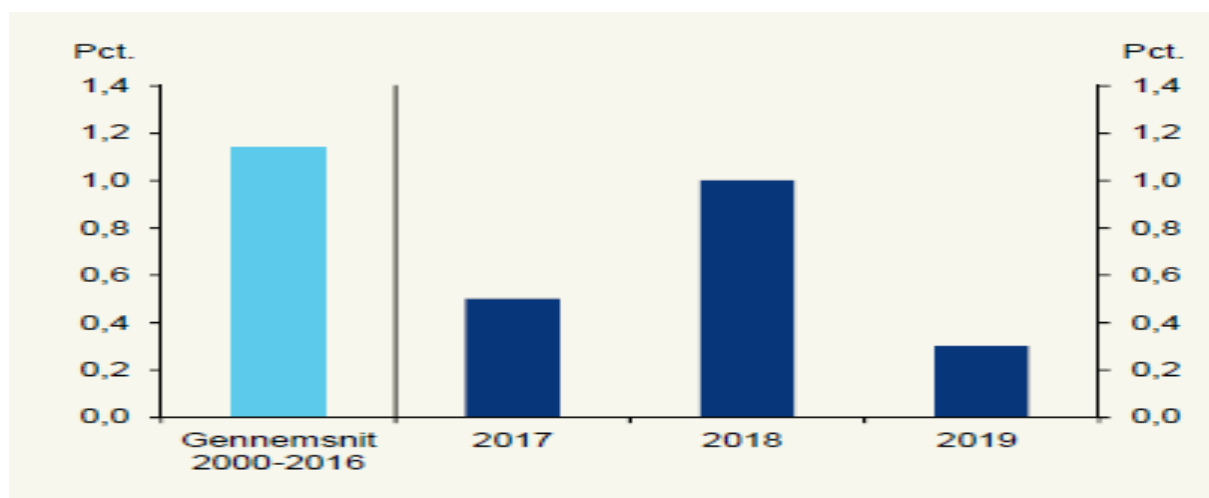
OG: Allerede i 2019 budgetterer regeringen igen med, at realvæksten i det offentlige forbrug skal ned på de kun +0,3 pct., som VLAK s 2025 plan opererer med som årligt gennemsnit helt frem til 2025.

⁴⁰⁾ Jf. Sorgenfrey, Bente: Finanslovsaftalen er en spareplan for den offentlige sektor. FTF, 11.12.17. Heri skønnes realvæksten i finansloven for 2018 til 0,6 – 0,7 pct.

<https://www.ftf.dk/aktuelt/artikel/bente-sorgenfrey-finanslovsaftalen-er-en-spareplan-for-den-offentlige-sektor/>

⁴¹⁾ Kilde: Egen beregning og tilvirkning.

Figur: Realvækst i det offentlige forbrug 2017 – 2019.⁴²

MEN: Alene behovet for tilførsel af flere ressourcer på grund af befolkningsudviklingen (flere ældre og længere levetid) indebærer, at der i perioden frem til 2025 skal være en årlig gennemsnitlige procentuel realvækst i det offentlige forbrug på 0,6 pct.⁵

Behovet for, at det offentlige forbrug følger det demografiske træk efter 2020 skyldes at den samlede befolkning stiger med 256.000 personer frem til 2025, heraf 210.000 uden for den erhvervsaktive alder⁴³ og at antallet af personer over 65 år, der trækker forholdsvist meget på de offentlige kasser, stiger.⁴⁴⁴⁵

Med en realvækst selve velfærden, hvilket altså i sig selv er mindre end det som kræves for at modsvare den demografiske udvikling.

OG: Skal det offentlige forbrug vokse, så det ikke blot følge med befolkningsudviklingen, men også følger med den gennemsnitlige reelle velstandsudvikling i samfundet, således at der fx også er penge til dyrere og bedre medicin og nye behandlingsformer, så skal realvæksten i det offentlige forbrug årligt udgøre hele 1,1 pct. – altså 0,5 pct. yderligere ud over den demografisk nødvendige regulering.⁹

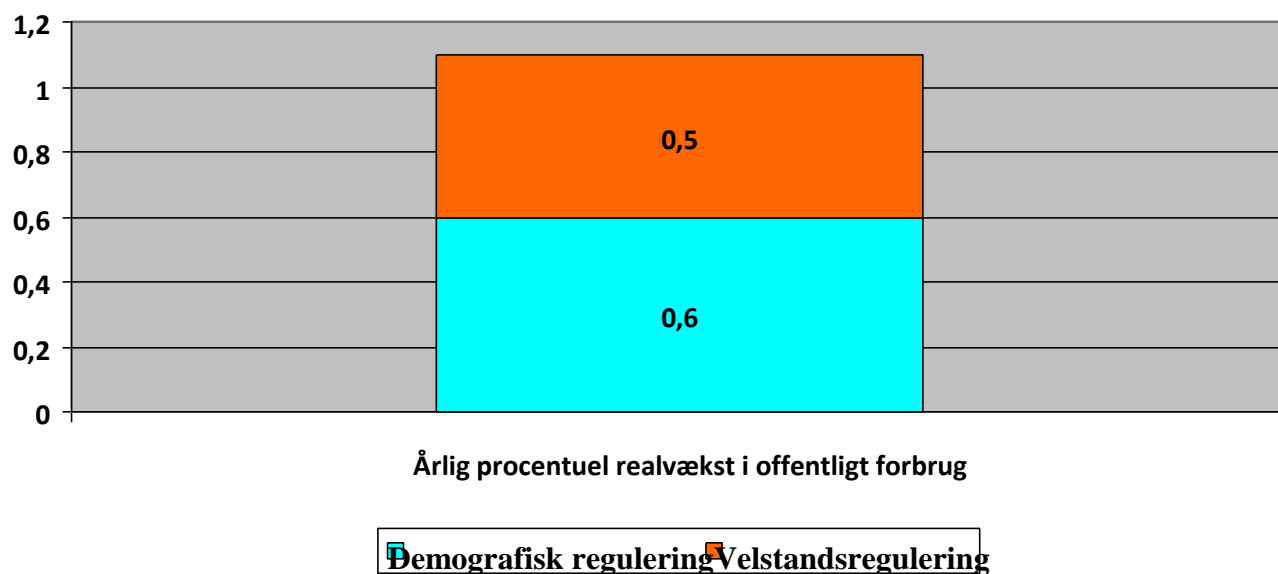
⁴²) Kilde: Økonomiske redegørelse dec. 2017, s, 147.

⁴³) Jf. "Vækst og velstand 2025", s. 140

⁴⁴) jf. Hauch, Jens og Hans Jørgen Whitta-Jacobsen: Hvor stort er råderummet for skattelettelser? s.22. Kraka,

⁴⁵ .08.16

Figur: Gennemsnitlig årlig demografisk regulering og velstandsregulering af det offentlige forbrug 2021 – 2025 (pct.).⁴⁶

Finansloven for 2018 løfter således langt fra velfærdens svarende til velstandsudviklingen og følger endda knap og nap med den demografiske udvikling. Og i 2019 ryger vi igen langt ned under, hvad den demografiske udvikling kræver – i hvert tilfælde, hvis det står til regeringen.

Hermed udpines kvaliteten og serviceniveauet i finansloven uundgåeligt. Finansloven for 2018 er således at betragte som en sparefinanslov, der udhuler velfærdens.

4.3. Det bliver i kommunerne forringelsen af velfærdens kommer til at mærkes.

Den manglende overensstemmelse mellem finansloven og så, hvad udviklingen i demografi og velstand kræver, vil i 2018 i navnlig komme til at mærkes i den indgåede økonomiaftale med kommunerne.⁴⁷

⁴⁶) Kilde: "Vækst og velstand 2025", s. 55 -56.

⁴⁷) Jf. Lund, Henrik Herløv: Regeringens økonomiske spændetrøje om kommunerne udhuler velfærdens mere og mere. Kritisk Debat, dec. 2017.

http://www.kritiskdebat.dk/articles.php?article_id=1895

I aftaleforhandlinger med kommunerne for 2018 gennemtrufede VLAK - regeringen således en yderst stram ramme på en nominel vækst på 0,3 pct. i den kommunale service svarende til netto 800 mio. kr. på årsbasis.⁴⁸

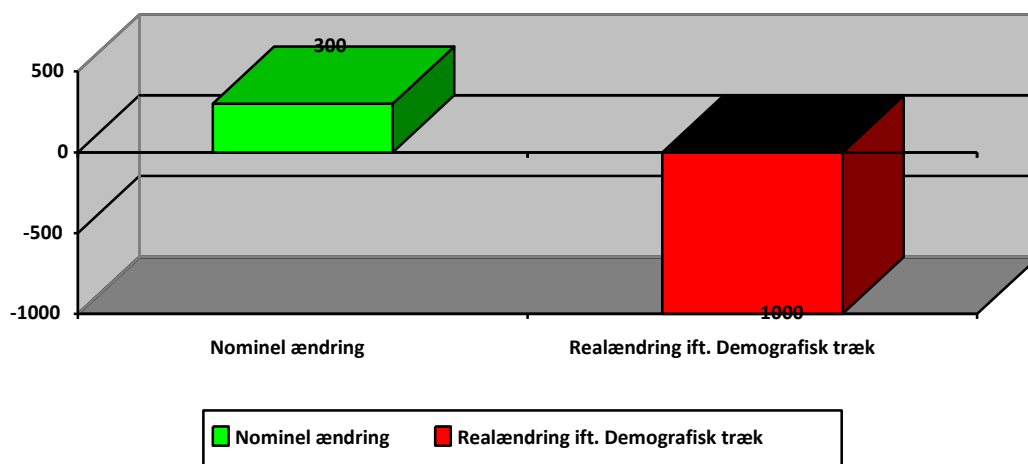
MEN: Som følge af aftalen for sidste år skal der løbende ske en reduktion af servicerammen på 500 mio. kr. som led i Moderniserings – og effektiviseringsprogrammet, så nettoløftet kun bliver på 300 mio. kr.⁴⁹ svarende til nærmere +0,1 pct.

følge KL vil det stigende antal ældre i 2018 imidlertid kræve øgede kommunale udgifter på 1,3 mia. kr, hvis standarden skulle opretholdes.⁵⁰

For 2018 var der således reelt tale om, at kommunerne til det stigende antal brugere skal ud og finde 1 mia. kr. blandt de eksisterende udgifter.

Dvs. at man ikke får 300 mio. kr., men reelt skal spare 1 mia. kr. svarende til - 0,4 pct. af servicerammen.

Figur: Nominel forhøjelse og reel besparelse i forhold til demografisk træk på kommunernes serviceudgifter 2018 – mio. kr.⁵¹

⁴⁸) VLAK – regeringen: Vækst og velstand 2025.

<https://www.fm.dk/publikationer/2017/vaekst-og-velstand-2025>

⁴⁹) Jf. aftalen for 2018, s. 2 og jf. Båstrup, Lisbeth: Et lille løft i kommunernes økonomi – men det demografiske behov er større. FTF, 02.06.17.

https://www.ftf.dk/oekonomi/artikel/et-lille-loeft-i-kommunernes-oekonomi-men-det-demografiske-behov-er-stoerre/?utm_campaign=Seneste%20Nyt%202017%20/%20APSIS

⁵⁰) Jf. oven anførte note.

⁵¹) Kilde: Egen tilvirkning.

Kommuneaftalen for 2018 indebærer således reelt minusvækst for den kommunale økonomi.

4.4. MEN: Det offentlige regnskab vil pga. kommunale merbesparelser ende på en lavere realvækst.⁵²

Hertil kommer, at en ting er, hvad regeringen budgetterer med på finansloven for 2018, men en anden ting er, hvad det offentlige regnskab ved slutningen af 2018 kan forventes at udvise. Det offentlige regnskab har i en årrække siden 2011 udvist en lavere realvækst end den som regeringen budgetterede med ved finanslovens vedtagelse.

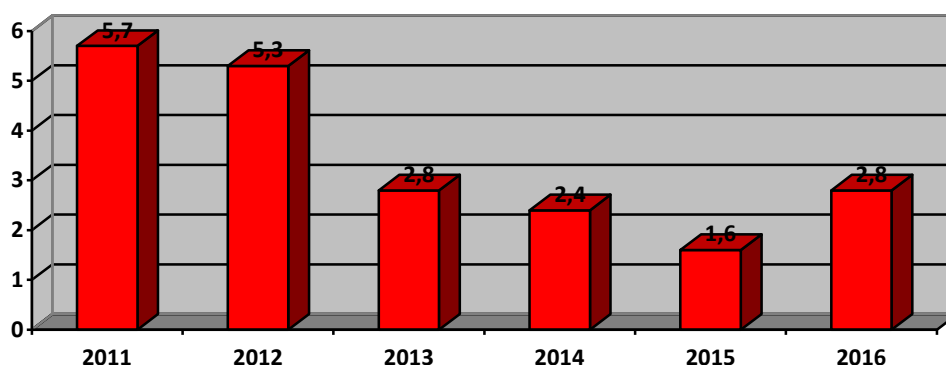
Dette skyldes, at regering og finansministerium ved finanslovens vedtagelse hver gang regner med, at kommunerne vil bruge den ramme op, som ligger i den forudgående økonomiaftale. Og lige så konsekvent har det ved afslutningen af det efterfølgende regnskab for året vist sig, at det offentlige forbrug blev milliarder mindre på grund af merbesparelser i kommunerne.

Det skyldes regeringens ramme og sanktionsstyring af kommunerne, hvor hårde økonomiske sanktioner og ”dummebøder” har medført, at kommunerne først ved deres budgetlægning lægger sig under regeringens ramme og siden i regnskabet igen lægger sig under det, der selv har budgetteret.

⁵²) Jf. Lund, Henrik Herløv: Kommunalvalg – Regeringen vil videreføre økonomisk spændetrøje om kommunerne. Nov. 2017.

<http://www.henrikherloevlund.dk/artikler/Oekonomiskspaendetroejeomkommuner.pdf>

Tabel: Merbesparelser i kommunerne 2011 – 2016 (mia. kr.) gennem mindreforbrug i regnskabet i forhold til budget ⁵³

Samlet har kommunerne siden 2011 gennem underbudgettering og mindreforbrug /merbesparelser sparet omkring 27 ½ mia. kr. mere end nødvendigt i forhold til regeringens i forvejen smalle rammer. Penge, der kunne gå til velfærd, men ikke er kommet den til gode.

Da regeringen ikke har udvist nogen tegn til at ville opbløde på den hårde økonomiske styring, vil denne situation med merbesparelser i kommunerne i løbet af regnskabsåret efter al sandsynlighed gentage sig i 2018.

Hvis der blot bliver tale om et mindreforbrug svarende til tilfældet i de seneste 3 år, vil der herved blive brugt 2½ til 3½ mia. kr. MINDRE end det, som regeringen budgetterer med i finansloven med svarende til en reduktion i realvæksten i det offentlige forbrug på omkring – 0,4 pct. point i forhold til prognosen i finansloven.

Den reelle realvækst i det samlede offentlige forbrug må således med finansloven for 2018 og uændret økonomisk styring af kommunerne vurderes kun at blive omkring +0,2 pct. (regeringens reelle prognose på +0,6 pct., jf. foran, minus kommunale merbesparelser i 2018

⁵³) Kilde: Mindreforbrug 2011 jf. KL: Kommunernes regnskab for 2011

http://www.kl.dk/ImageVaultFiles/id_54745/cf_202/Kommunernes_regnskab_2011.PDF

Mindreforbrug 2012, jf. Økonomi – og Indenrigsministeriet: Overskud i kommunernes regnskab for 2012.

<http://sim.dk/nyheder/nyhedsarkiv/2013/maj/overskud-i-kommunernes-regnskaber.aspx>

Mindreforbrug 2013, jf. KL: Regnskab 2013 – ansvarlighed og vækst.

<http://www.danskekommuner.dk/Artikelarkiv/2014/Magasin-17/Regnskab-2013--ansvarlighed-og-vakst/>

Økonomi – og Indenrigsministeriet: Solide 2013 – regnskaber fra kommuner og regioner. 15.05.14.

<http://www.oim.dk/nyheder/nyhedsarkiv/2014/maj/solide-2013-regnskaber-fra-kommuner-og-regioner/>

(Mindreforbrug på driftsudgifter var egentlig 4,9 mia, men kommunerne fik lov til at veksle 2 mia. kr. heraf på mere anlæg)

Finansministeriet Kommuner og regioner overholder udgiftslofterne for 2014. 30.04.15

<https://www.fm.dk/nyheder/pressemeddelelser/2015/04/kommuner-og-regioner-overholder-udgiftslofter>

Finansministeriet: Kommunerne og regionerne overholder de lovfastede udgiftslofter for 2015. 19.04.16

<https://www.fm.dk/nyheder/pressemeddelelser/2016/04/kommuner-og-regioner-overholder-udgiftslofterne-for-2015>

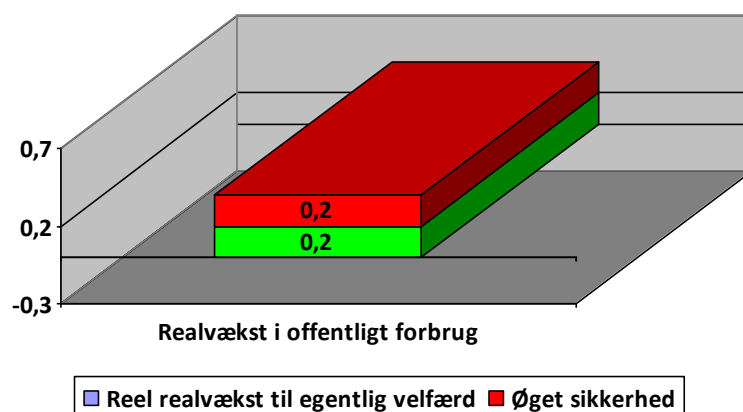
Indenrigsministeriet: Kommuner og regioner overholder udgiftslofterne for 2016. 24.04.17

<https://www.fm.dk/nyheder/pressemeddelelser/2017/04/kommuner-og-regioner-overholder-udgiftslofterne-for-2016>

på - 0,4 procentpoint = +0,2 pct. netto) til velfærd og +0,2 pct. i øgede bevillinger til forsvaret. Sammenlagt må altså forventes en realvækst i det reelle offentlige forbrug til velfærd + til forsvar på samlet +0,4 pct.

Og hvad angår den reelle (ekskl. den beregningsmæssige opjustering) realvækst i det offentlige forbrug til egentlig velfærd (minus udgifter til forsvar) må der således reelt set forventes at blive en lavvækst i årsregnskabet for 2018 på kun +0,2, hvilket endda vil ligge under regeringens måltal og hvilket selvsagt vil være lig med en voldsom forringelse i velfærdens standard og kvalitet.

Figur: Forventet reel realvækst i det offentlige forbrug til egentlig velfærd + til forsvar i 2018 efter finanslov, INKLUSIVE kommunale merbesparelser.⁵⁴

AFSLUTNING: Sammenfatning og konklusion.

Finansloven er IKKE et markant løft af velfærden.

Som beskrevet i indledningen har såvel regeringen som DF søgt at sælge finansloven til offentligheden som ”et markant løft i velfærden”.

Det er imidlertid ikke korrekt. Det må anerkendes, at der i finansloven – takket være DF - ER tilført flere midler til sundhed og ældrepleje samt til SKAT i størrelsesordenen ca. ¾ mia. kr.

⁵⁴) Kilde: Egen beregning og tilvirkning.

MEN: Til gengæld gennemføres en række maskerede topskattelettelser, der stjæler ressourcer fra velfærden og øger uligheden, ligesom velfærden også forringes af besparelser på uddannelse og på DSB.

Samlet må det vurderes, at der på finansloven i 2018 er budgetteret med en reel realvækst i det offentlige forbrug til egentlig velfærd på omkring +0,6 pct., hvilket knap og nap dækker behovet for tilførsel af flere ressourcer som følge af, at der bliver flere ældre på pension.

Og hvilket på ingen måde dækker behovet for, at velfærden tilføres flere ressourcer i takt med velstandsudviklingen, hvilket ellers er forudsætningen for, at der bliver råd til ny medicin, nye behandlingsformer og nye former for service.

Hertil kommer, at regering og finansministerium i prognosen for realvæksten i det offentlige forbrug i 2018 opererer med, at kommunerne fuldt ud vil udnytte den i økonomiaftalen indeholdte ramme.

Det har de imidlertid siden 2011 konsekvent IKKE gjort, idet kommunerne tværtimod - på grund af regeringens sanktionssystem - i årsregnskaberne har udvist merbesparelser på gennemsnitligt 2½ til 3½ mia. kr. svarende til en reduktion i realvæksten i det offentlige forbrug til velfærd på -0,4 til -0,6 pct. Og vi har nu set, at det har kommunerne heller ikke gjort i 2017.

Når dette efter al sandsynlighed derfor gentager sig ved udløbet af 2018, må det derfor forventes, at den prognosticerede reelle realvækst på +0,5 pct. i offentligt forbrug til egentlig velfærd på grund af merbesparelserne i kommunerne vil være reduceret til EN LAVVÆKST på kun +0,2 pct. i det offentlige forbrug til velfærd (ekskl. forsvarsudgifter)

Finansloven for 2018 er således samlet set en sparefinanslov, der på sigt vil udhule velfærden yderligere.

DF langt fra garant mod topskattelettelser og for velfærden.

Også DF har som anført talt om gennem finanslovsforhandlingerne, at man havde opnået et markant løft i velfærden, hvilket altså ikke er helt korrekt

Det må anerkendes, at DF HAR opnået flere midler på omkring + ¾ mia. kr. mere til sundhed og navnlig ældrepleje (samt til udlændige og sikkerhed), selvom der for en pæn del af de merbevillingers vedkommende, som DF opnåede i finanslovsaftalen, er tale om, at de ligger i årene efter 2018 (hvor der kan nå at ske meget).

Men samtidig har DF på trods af løfter om IKKE at ville medvirke hverken til direkte eller indirekte topskattelettelser i finanslovsaftalen givet accept af maskerede topskattelettelser for mere end 4 mia. kr. fra 2018 til 2021.

Og DF har accepteret velfærdsforringelser i form af besparelser på uddannelse og på DSB.

DF er således langt fra den rolle som garanten for velfærden, som partiet gerne vil tilskrive sig selv.